СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 240. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, НЯТНИЦЯ, 15-го ЖОВТНЯ 1948. — No. 240. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 15, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НАУКОВЕЦЬ ЗА ВИШКІЛ МОЛОДІ ДЛЯ МИРА Й ВІЙНИ НА ДЕСЯТЬ РОКІВ

Ню Йорк, 14 жовтня.—Д-р Дж. Конант президент університету Гарвард, вийшов з програмою для виховання молоді для мира й війни. Програму виложив він у книжці „Виховання у Поділеному Світі", яка щойно появилася з друку. Як оправдання для такого змагання каже науковець на вступі: „Ми переводимо студії недуги пістряка на те, щоб знати, як її перемогти. Так теж треба нам перевести студії совєтської філософії в наших університетах і в інших установах для такої самої цілі".

Д-р Конант звертає увагу на різниці у вихованні в поодиноких стейтах і місцевостях і подає думку, щоб у продовж найближчих 25 років піднести виховання до найвищого ступня. Це все потрібно започаткувати в теперішньому періоді „збройного примиря", яке, на його думку буде тривати два роки. Він подає цілу систему виховання у 8 точках одначе звертає увагу на необхідність притягання до військового вишколу кожного клопця по скінченім 18 році життя, за виїмком фізично непридатних. Це була б національна міліція, придумана на протяг десяти років. Кожний хлопець мав би покінчити середню школу, а про його перехід на університетські студії мала б рішати його працездатність.

ДЮІ ВИКАЗУЄ ПРОМАХИ РЕЖИМУ ТРУМАНА.

У передвиборчих промовах у стейті Оклагома губ. Дюї клав головну вагу на промахи в закордонній політиці през. Трумана, а найбільше уваги присвятив на спробу Трумана вислати особистого посла до Сталіна ніби на те, щоб збільшити свої шанси при виборах. У протиставленні, казав він, Републиканська партія буде підтримувати постійно американських представників у їхній праці в міжнародних нарадах. — Коли потяг з губ. Дюїєм переїздив через місцевість Мт. Вернон, у стейті Ілиной, на нього кинули хлопці з недалекого даху кілька помідорів. Ніхто з приявних не зазнав шкоди, а хлопці повтікали. Перед тижнем таку саму демонстрацію уладили Дюїєві в стейті Колорадо. Мт. Вернон положене недалеко Вест Франкфорту, в якому недавно обкидано камінням прогресивного кандидата на сенатора, Кортиса МекДогала.

СТУДІЇ НАД ЗБІЛЬШЕННЯМ ВИДАТКІВ ДЛЯ ОБОРОНИ.

Вашингтон. — Теперішне міжнародне напруження приневолило відповідальні чинники до переведення пильних студій над пропозицією президента Трумана, щоб в найближчому буджеті призначити 15 більйонів на оборону краю. Знавці приходять до висновку, що така сума не буде вистачальною, а теперішні обчислення не взяли під увагу ще напруження між Советами й Західними державами. Вони твердять, що теперішне положення треба прирівняти до справжнього воєнного положення й тому треба змінити цифру в буджеті на військові видатки на аступний скарбовий рік. Укладачі буджету мають непередбачені труднощі, в тому, що не можуть наперед знати, кільки гроша буде потрібно на нові збросння.

ПАРТІЙНІ НАРАДИ ЯК ЗАСІБ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ.

Ню Йорк. — З рамені Всеамериканського Відділу Краєвого Республиканського Комітету відбувся в готелі Рузвелт обід для представників чужомовної преси при співучасті 60 людей. Головний референт, сенатор стейту Ню Йорк, Ирвинг М. Айвес, який є головою відділу етнічних груп, Республиканського Комітету, виявив, що компетенція таких зібрань є обмежена при формулуванні національної політики, бо політику складають стейтові організації. Тому ціллю зібрання є тільки координація партійних сил для осягнення єдности усіх у праці для вибору н о в о г о президента губ. Тамеса Е. Дюїя. Конгресмен Крисчіен Гертер, згадуючи про цілі національної політики під теперішню пору сказав, що поборювання комунізму є не тільки важне в закордонні політиці, але і у внутрішній. Представник польської групи, суддя Блер Ґунтер з Питсбурґа, видвигнув справу Польщі, як чинника в політиці проти комуністів, а репрезентант словацької групи, Петер Юрачік з Вилксбері заторкнув потребу признання Словаччини, а теж і інших національних територій як програму в закордонній політиці Америки. Між іншими національними групами, які мають такі ідеали, згадав він теж і українців і тому приявні українські представники преси, а це д-р С. Демидчук із „Свободи" і Б. Катамай з „Америки" не забирали голосу. Сен. Айвес покликав суддю Ґунтера, щоб дав відповідь в цій справі, а цей покликався на промови губ. Дюїя, у яких він заявився за незалежністю Польщі. „Це теж відноситься до інших національностей", сказав суддя Ґунтер. Сен. Айвес опісля заявив, що це є традиційна політика Америки підтримувати змагання всіх національностей до свободи, як це увіковічнив президент Вудров Вилсон у своїй програмі про самовизначення народів.

ПРЕЗ. ТРУМАН КАЖЕ, ЩО ДЮІ ЩОЙНО ТЕПЕР АГІТУЄ ЗА ЄДНІСТЬ НАЦІЇ.

Найгострішу критику особи республиканського кадидата на президента Тамеса Е. Дюїя висловив президент Труман у своїй промові в Ст. Пол, у стейті Минесота, закидаючи йому, що він у минулому розбивав єдність Америки у закордонній політиці і щойно недавно навернувся до ідеї двопартійної політики у таких справах. Він закинув Дюїєві брак передбачування в повоєннім періоді. Промова Трумана була розрахована на зеднання ліберальних голосів.

Команда маринарки заповідає маневри на водах Аляски

Вашингтон, 13. жовтня. — Команда воєнної фльоти оприлюднює, що в лютім наступного року відбудуться морські маневри на водах Аляски, щоб випробувати одяг, виряд і персонал в тамошнім кліматі. У вправах візьмуть участь не більше як 12 воєнних кораблів і менше ніж 12,000 людей, між якими буде 2,000 маринарів. Офіцири вияснюють, що переводження вправ в околиці, яка сусідує з Росією, не має значення. Точного місця, де відбудуться маневри, не подано, але кажуть, що це буде недалеко американської бази на Алясці. На вправах не буде персоналу армії. На чолі виправи буде плисти літаконосець, дальше буде ескадрона винищувачів, корабель для висадки і корабель для висилання ракет при висадці.

Офіцири кажуть, що маневри на Алясці будуть переведені на менші розміри ніж маневри заповіджені на північнім Атлантику коло Нової Фунляндії. Туди поїде 65 кораблів і 31,000 моряків та маринарів. Буде це найбільша кількість збройних сил, які колинебудь нагромадила маринарка на холодних водах.

ГОЛОВА АМЕРИКАНСЬКОЇ РОЗВІДЧОЇ СЛУЖБИ В ЕСПАНІЇ.

Вашингтон. — Серед дипломатів викликало заінтересування висилка до Мадриду адмірала Роско Г. Гіленкетера, директора а м е р и к а н ської Центральної Розвідчої Агенції. Джеймс М. Минифай, вашингтонський кореспондент щоденника Ню Йорк Геральд Трибюн каже, що як департамент стейту так і Центральна Розвідча Агенція не дають ясних вістей про його місію. Кажуть тільки, що він поїхав туди для „звичайної провірки". Одначе дипломати, які розуміються на таких „інспекціях" здогадуються, що відвідини Гіленкетера звязані з заявою секретаря Маршала, який після прибуття до Парижа з недавних відвідин президента сказав, що нема дальшого оправдання на стримування висилки американського амбасадора до Еспанії під режімом Франка. Ця заява вказує на зміну відношення Вашингтону до Еспанії.

Серед кол, які підготовляють оборону проти Росії на випадок, коли б вона кинулася на Західну Европу, панує переконання, що Іберійський півостров є единою базою, де можна безпечно висадити військо для оборони Европи. Ці кола є того переконання, що треба подбати про поправу відносин між Америкою й ген. Франком.

З Мадриду наспіли вісті, що пять американських конгресменів, які тепер перебувають у Парижі, мають приїхати до Еспанії. Вони наперед повідомили ген. Франка, що хочуть з ним бачитися.

П'ЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ КОНГРЕСМЕНІВ В МАДРИДІ

Мадрид, 14 жовтня. (АП)— П'ять американських конгресменів, чотири демократи з Тексас і один з Алабами, приїжджають сьогодні на відвідини до столиці Еспанії. Вони вислали наперед своє побажання, що хочуть говорити з Франком.

ВТІКАЧІ ПРОДИРАЮТЬ ЗАЛІЗНУ ЗАВІСУ

Відень 14 жовтня. Филя політичних втікачів з-поза совєтської залізної заслони продовжує напливати в західну Европу, не зважаючи на всі прикордонні совєтські загострення. В останньому часі вона скріпилася масовою втечою жидів з Чехословаччини і Мадярщини, головно купців, що втратили все своє майно і тепер спасають життя. Багато з нових втікачів, головно українців, здобувають собі перехід в західну Европу силою.

Представник Британії в О. Д. домагається відкрити для світу Україну і Білорусь

Париж, 14. жовтня. Британський представник в ООД., сер Гартлі Шокрос, відповідаючи вчора в Політичному Комітеті Ґенеральної Асамблеї на промову совєтського представника А. Вишинського в справі роззброєння, видвигнув домагання „відкрити для світу Україну і Білорусь, які вважаються незалежними республіками". Нав'язуючи до слів Вишинського, що Совєтський Союз „виложить на стіл свої карти, всі до одної", якщо західні союзники погодяться на роззброєння, сер Шокрос склав таку заяву: „Він (Вишинський) каже, що Совєтський Союз „готовий погодитися на кожний і на всі заходи для запевнення, що з того (справи роззброєння) не може бути викруту. Це важливе. Ми вітаємо це. Хай мені буде вільно запропонувати деякі безпосередні заходи: 1. Хай газетним кореспондентам буде дозволено вільно порушатися по Совєтському Союзі; 2. Дозвольте дипломатам вільно подорожувати, як це годиться в цивілізованих країнах; 3. Дозвольте цивільній авіяції перелітати через Совєтський Союз, як вона це може робити чеерз інші країни; 4. Дозвольте нам відкрити консуляти і дипломатичні місії в Києві і Мінську; 5. Допускайте наші газети! 6. Виміньюймо радіоповідомлення; 7. Дозвольмо нашим туристам взаємно подорожувати по кожній країні та будьмо приятелями; 8. Виміняймо університетських студентів". Згідно з переданням в нюйорському „Сан" повідомленні, британський представник мав виразно дамагатися: „Відкрийте для світу Україну і Білорусь, які вважаються незалежними республіками!"

АМЕРИККАНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ВІДВІДАВ СТАЛІНҐРАД

Москва, 14 жовтня. (АП)— Американський військовий аташе в Москві, ген. Джан О'Деніл, відбув поїздку до Сталінграду, після якої заявив, що мав „приємну подорож". Сталінград не є на листі совєтських місцевостей, до яких в останньому часі заборонено вступ всім чужинцям. Натомісць на цій листі є Київ, Харків та інші міста України.

ВІДБУДОВУЮТЬ, АЛЕ РОСІЮ

Москва, 14 жовтня. (ЮП)— Московська преса подає сьогодні багатомовні підсумки відбудови знищених війною сіл на терені Совєтського Союзу. В повідомленні стверджено, що на терені самої Росії (Російської Федеративної Совєтської Республіки) побудовано на селах 1,019,000 нових домів, тоді як в Украні побудовано тільки 745,000. Як зважити, що сама російська територія відносно тільки в малій частині була тереном воєнних дій та зазнало тільки незначних воєнних знищень, тоді як Україна була майже доценту знищена як німцями так і самими большевиками, то ця пропорція у відбудові є багатомовним фактом упосліджения „союзних республік" червоними російськими фашистами в Кремлі.

УКРАЇНЦІ В ПЕРШОМУ ТРАНСПОРТІ НОВИХ ІМІҐРАНТІВ ДО АМЕРИКИ

Буцбах, Німеччина, 14 жовтня. (ЮП)—Чотири сотні скитальників з місцевого табору, в тому багато українських робітників, селян та професіоналістів, виїжджають сьогодні до порту в Бремергафен, звідкіль з кінцем цього місяця виїдуть до Америки першим транспортом на підставі нового іміграційного закону. Перед від'їздом вчора тут священник з України, о. Андрій Іллинський, відправив врочисте Богослуження, під час якого скитальники дякували Богу за визволення зі совєтської неволі та за можність вже швидко почати нове життя на вільній американській землі.

СОВЄТИ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ БАЗУ В ЕСПАНІЇ

Москва, 14 жовтня. (АП)— Совєтська преса сьогодні широко розписується про намагання Америки перемінити Еспанію в свою воєнну базу проти Совєтського Союзу. Еспанія називається „шостим членом західного бльоку".

РАДА ВІЛЬНИХ ЧЕХІВ НА ВИГНАННІ

Вашинґтон. — Департамент стейту виявляє, що „визначні чехословаки", які недавно втікли з рідного краю закордон, створили „Раду для Вільної Чехословаччини". Предсідником організації вибраний Петер Зенкль, колишній віцепремієр. Юрай Славік, недавній чехословацький амбасадор до Злучених Держав, сказав репортерам, що Рада представляє обєднаний фронт шости політичних партій.

НОВІ ІМІГРАНТИ В ДІТРОЙТІ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ.

„У. Г. Пора" подає, що в неділю, 3. жовтня відбулися в Народному Домі в Дітройті перші збори нових іміґрантів, в яких взяло участь біля 30 осіб. Обговорювано справу їх майбутньої організації.

СОВЄТИ НЕ ПЕРЕРВУТЬ БЛЬОКАДИ БЕРЛІНА

БЕЗУСПІШНА СПРОБА КОМПРОМІСУ НЕВТРАЛЬНИХ В РАДІ БЕЗПЕКИ.

Париж, 14 жовтня. — У своїй відповіді на компромісову пропозицію незаінтересованих безпосередньо в справі Берліна членів Ради Безпеки, совєтський уряд вчора відповів, що він не перерве бльокади Берліна перед відкликанням цеї справи західними великодержавами з порядку нарад Ради Безпеки та якщо вони раніше не признають совєтських домагань щодо виключного обігу совєтської валюти в усіх секторах Берліна. Тим самим остання спроба полагодити справу Берліна компромісово закінчилася безуспішно, бо західні союзники вважають совєтську відповідь незадовольняючою. На сьогодні скликано в цій справі засідання Ради Безпеки і вже згори заповідається совєтське вето. Тоді ціла справа готова опинитися в Генеральній Асамблеї, що з черги не може її полагодити, бо на підставі чартеру вона до того не уповноважена і може робити тільки рекомендації. Натомість, переголосування відповідної рекомендації в Генеральній Асамблеї було б моральним засудом совєтської політики та дало б західним союзникам моральне право полагодити справу своїм порядком і своїми засобами.

ПРОТИВОРІЧНОСТІ В СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ.

Париж, 14 жовтня. — Рівночасно зі справою Берліна в Раді Безпеки, Політичний Комітет Генеральної Асамблеї протягом цього тижня розглядав совєтську пропозицію в справі роззброєння. Американський представник заявив рішучо, що Америка вже досі перевела роззброєння на далеко більшу скалю та швидшими темпами, як цього вимагає її власна безпека та ствердив, що ця країна буде дальше дозброюватись тепер, як довго не буде привернена в світі захитана Совєтами безпека та як довго не буде встановлена відповідна міжнародна контроля зброєнь, проти якої виступають Совєти. Таку саму заяву зложив і британський представник. Французький представник вчора погоджувався на частинне роззброєння, але теж тільки під тою умовою, що Совєти піднесуть свою залізну заслону та покажуть світові що діється за нею.

СОВЄТИ ВИКИДАЮТЬ ЗАКОРДОННІ ВІЙСЬКОВІ МІСІЇ З БЕРЛІНА.

Берлін, 14 жовтня. — Совєтські власті в Берліні „запропонували" вчора акредитованим в цьому місті військовим місіям 15 країн закрити свої бюра та забратися з міста. Ці місії були акредитовані при Контрольній Раді та заступали там інтереси своїх країн. Рівночасно повідомляється, що місцева Міська Рада під напором і загрозою комуністів перенеслася зі совєтського сектора в британський, завершуючи цим остаточний поділ Берліна теж під формально-адміністраційним німецьким оглядом.

ПЛЯН МАРШАЛА ЯК ПЕРЕХОДОВА СТАДІЯ ДО ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ.

Рим, 14 жовтня. — Італійський міністер закордонних справ граф Карльо Сфорца повідомив вчора що він опрацював та передав французькому урядові плян, на підставі якого американський допомоговий плян Маршала та створену на його базі Організацію Господарської Співпраці можна б використати як переходову стадію для політичної федерації европейських країн. Цей плян, згідно зі словами Сфорца, повинен приготовити „перехід від пляну Маршала до европейського союзу".

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В ІТАЛІЇ.

Рим, 14 жовтня. — Після відкинення італійським урядом і парляментом завеликих домагань опанованих комуністами професійних спілок державних урядників щодо підвишки платні, на сьогодні тут проголошено дев'ятигодинний генеральний страйк. В останній хвилині виявляється, що страйк далеко не має таких розмірів, як це погрожували комуністи.

СОВЄТИ ТРАТЯТЬ ВПЛИВИ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 14 жовтня. — За виїмком своєї власної п'ятої колони Совєти ніколи не мали навіть в своїй зоні Німеччини значнішої популярности та піддержки з боку місцевого населення. В останньому часі цей стан ще більше погіршився в некористь Совєтів, бо навіть досі „невтральні" німці починають щораз більше негодувати зі Совєтів — стверджують британські й американські військаві спостерігачі. Причиною цего розвитку вважається совєтську бльокаду Берліна та щораз більші економічні труднощі й тягарі, як теж політичний терор в совєтській зоні.

НАЛАДНУЄТЬСЯ СПРАВА СТРАЙКІВ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 14 жовтня. — В останньому часі французька комуністична п'ята колона почала генеральний наступ на Францію, організуючи в цілій країні ряд страйків, що коштують країні мільйон долярів денно. Вчора з поінформованих джерел стверджено, що уряд пішов на далекойдучі компроміси і вже на найблищий час заповідається закінчення страйку сталеварів. Ще страйкують вуглекопи та цілий ряд інших професійних спілок.

ФРАНЦУЗИ СКЛАДАЮТЬ МІЛЬЙОНИ НА АКЦІЮ ДЕ ГОЛЯ.

Париж, 14 жовтня. — Зорганізоване ген. де Ґолем Об'єднання Французького Народу недавно проголосило збірку фондів на свою політичну акцію. Вчора повідомлено, що збіркова акція принесла організації 164,24,000 франків, що є теж характерне для популярности цеї партії в країні. З кол де Голя стверджеють, що ці гроші дуже пригодяться під час виборчої кампанії в найблищому березні.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА СПАДЩИНУ ПІОНІРІВ

Точно 55 років і один місяць тому, дня 15 вересня 1893 року в цьому місті Джерзі Ситі появилося на світ Божий перше число „Свободи". В цьому числі на цілій першій сторінці надрукований заклик до „Братів Русинів", як тоді ще тут українці себе називали. Він починається словами: „Пускаючи це перше число нашої газети в широкий світ, кличемо до Вас щиро-українським братнім голосом: Прійміть і повітайте її як свою „Свободу"!

В дальшому, нав'язуючи до історичної долі цілого українського народу та молодої тоді ще американсько-української громади зокрема, з'ясовано цілі „Свободи". На цю тему написано: „Народе український: Ти показав яка сильна віра в Тобі, яке в Тебе терпіння, яка в Тебе видержливість. Слава, слава і честь Тобі, о народе мій! Хто тут в Америці твій хліб їсть, а про твоє добро, твою просвіту не дбає, хай буде Богом і людьми проклятий. Ти власними силами ішов дорогою, що веде до правди, а правда до волі. Але тепер ти оглядаєшся за провідником, що завів би тебе до храму волі.

„Тим провідником власне й є „Свобода". Нашим завданням є: просвіщати український нарід, боронити його чести від вражих нападів, вказати йому дорогу до поступу, до цивілізації, до добробуту. Її дальшим обов'язком буде зберігати між народом його святощі, його віру, обряд і мову. Наостанці, будемо старатися всіми нашими силами, аби наш нарід пізнав свою честь і як український нарід лучився в одну велику громаду, як це роблять наші спів-брати чехи, словаки, поляки тут в Америці, щоби не залишатися позаду всіх інших народів, які вже викресали кращу долю для себе".

Звернення кінчається закликом: „Родимці: Судьба і доля першої правдиво-української газети тут в Америці залежить від Вас. Святим обов'язком кожного українця-патріота є піддержувати „Свободу" і так причинитися до її розвитку, до її існування. Подайте нам допомічну руку в цій святій справі, а ми з Богом ідемо шукати правди, бо правда доведе нас до волі, що єдина визволить нас, як сказано напочатку."

П'ятьдесятьп'ять років тому пролунав на вільній американській землі цей вільний український голос зі сторінок вільної української газети. Це був перший голос піонірів, переданий нам в спадщину разом з тою трибуною, з якої він пролунав, зі „Свободою". За 55 років створено історію нашої американсько-української громади, створено її саму, яка в усіх своїх проявах носить нестерту печать „Свободи".

Сьогодні, під час нашої одномісячної кампанії за добровільною доплатою до передплати „Свободи", ми знову звертаємося до нашого загалу тим самим голосом наших перших піонірів, що пролунав з першого числа „Свободи":

Судьба і доля цеї правдиво-української газети в Америці залежить від Вас. Святим обов'язком кожного українця-патріота є підтримувати „Свободу" і так причинитися до її розвитку та існування. Подайте нам допомічну руку сьогодні, як подали її 55 років тому і за весь цей довгий час, а ми з Богом та при Вашій допомозі дальше боронитимемо Вашої чести, допомагатимемо Вам в змаганнях до поступу й добробуту та голоситимемо правду про Україну й Україні, а правда визволить її.

Це є заповіт, що ми його одержали в спадщині від наших перших піонірів: Хай же він продовжує бути для нас законом; для „Свободи" і для її читачів.

Єдність—гарантія успіху

З приводу української Маніфестації в Нюарку.

Немає сумніву, що українська політична Маніфестація в Нюарку минулої неділі в репрезентативному Моск Театрі була успішна під кожним оглядом. Немає теж сумніву, що цей успіх, крім дбайливої підготовки та старань маніфестаційного Комітету з Мироном Леськовим на чолі, треба завдячувати головно тій громадській єдності, під кутом якої Маніфестація відбулася.

Коротко про саму підготовку Маніфестації, наскільки вона нам відома.

Ініціятива мала вийти з місцевої Організації Оборони Чотирьох Свобід України, точніше від Мирона Леськова, що без сумніву вложив найбільше особистого труду і старань для підготовки та переведення Маніфестації. Ініціятори, виходило б, вповні здавали собі справу, що відповідного успіху можна добитися тільки спільними силами, тільки єдністю та взаємним вирозумінням і зрозумінням. Ясно, що їм вільно було обороняти справ та заступати думку, яка їм зокрема лежить на серці. Але з цього, видно, випливала теж їх свідомість, що такі самі права прислуговують іншим. Рішальним в усьому була без сумніву добра воля в усіх партнерів та насамперед переконання і певність, що всі керуються тільки добром загальної справи.

З таким підходом можна було й довершити цего успішного діла. Насамперед відбувся ряд громадських зборів з представників поодиноких місцевих громадських організацій і з них, наостанці, створено теж об'єднаний Комітет, який мав зайнятися підготовкою та переведенням Маніфестації. Треба признати, що початково було чимало всіляких пересудів й навіть недовіря, чи справу можна буде успішно перевести в життя. Видвигано всякі здогади і застереження і справді тільки витривалості Комітету, зокрема його голови, треба завдячувати, що справи не залишено в половині дороги та доведено до успішного кінця.

В склад Комітету входили майже всі місцеві організації. Це було першим великим досягненням ініціяторів Маніфестації. З черги Комітет мусів прийти до переконання, що успіх того роду імпрези залежатиме у великій мірі від її зв'язання з центральним представництвом та відповідальним за цілість американсько-української роботи, Українським Конгресовим Комітетом. Бо тільки це представництво, зі своїм авторітетом як серед власного громадянства, так і перед адміністрацією та політичними колами нашої країни, а дальше, своєю всебічною відповідальністю та найширшим прінціповим підходом до всіх справ, дає своїм і чужим найкращу і найповнішу гарантію, що справа буде корисна не тільки своїми інтенціями, але й своїм результатом і наслідками. З другого боку, сам Конгресовий Комітет, як безпартійне і безстороннє представництво всіх американських українців, радо піддержить кожну благородну ініціятиву і покриє її своїм авторітетом, як тільки ствердить, що вона справді є благородна, що за нею не криються жодні „задні думки" для використання, чи надужиття його авторитету в будьяких частинних цілях, що могли б викликати застереження частини громадянства, або які не відповідали б, якщо не в своїх інтенціях то в можливостях своїх результатів загальній справі нашої громади та нашої країни і народу.

Маніфестація в Нюарку може послужити клясичним прикладом, якого успіху можна добитися спільними силами, доброю волею та спільним розумінням. Ясно, що головна заслуга в тому припадає маніфестаційному Комітетові, якому для успішного переведення задуманого діла цілком певно довелося перемогти неодну трудність. Успіх імпрези хай буде для нього найкращою нагородою за труди та старання.

Ці самі настанови були рішальні як в підготовці, так і переведенні Маніфестації. На керівника самої Маніфестації запрошено американського уродження, головного радного Українського Народного Союзу, адв. Івана Романишина, що зі своїх обов'язків вив'язався справді знаменито.

На бесідників під час Маніфестації, крім американських гостей в особах республиканського кандидата на сенатора Злучених Держав Роберта Гендриксона, сенатора Злучених Держав Г. Александра Смита та закордонного кореспондента місцевої „Нюарк Івнінг Нюз", Вилйема Дж. Гетеринґтона, запрошено представника Білоруської Національної Ради д-ра Івана Єрмаченка та з українців: представника Української Національної Ради інж. Дмитра Андрієвського, голову Українського Конгресового Комітету Америки, Степана Шумейка, та голову створеної недавно Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Ігната Білинського. Між цими людьми могли б існувати деякі тактичні розбіжності думок, але в усіх них є одна спільна ідея і бажання досягнути без сумніву одну і спільну для всіх ціль: допомогти Україні визволитися і тим самим допомогти встановити тривкий та справедливий мир в світі.

Ці головні настанови були теж характерні в самих промовах поодиноких українських бесідників, зокрема у виступах інж. Д. Андрієвського та І. Білинського, що говорили виключно на українські теми. Д. Андрієвський з'ясував історичне значення створеної в останніх місяцях центральної української репрезентації на вигнанні, Української Національної Ради, підкреслюючи, що головна вага і труд в українських визволених змаганнях лежать на тих, що боряться на рідній землі. Проте, спільна праця і боротьба найкраще єднає всіх. Він висловив теж переконання, що в цій спільній праці та змаганнях буде розв'язана в короткому часі і проблема Української Головної Визвольної Ради, оспорюваної під час недавної ще партійної полеміки в Европі. І. Білинський в своєму докладі звернув головну увагу на боротьбу в Україні, на Українську Повстанську Армію та на її політичне представництво, Українську Голов. Визвольну Раду. Оба доклади не тільки не противорічили собі, але навпаки, взаємно себе доповнювали і тільки потверджували переконання представника УНРади, що й не завершені ще в цілій повності зусилля для повного об'єднання всіх українських патріотичних сил найдуть вже вкоротці свою позитивну розв'язку в спільній праці і боротьбі. Власне ця синтеза українських думок була одним з найбільших успіхів Маніфестації і в цьому без сумніву велика заслуга як організаторів імпрези так її учасників. Незаперечний факт, що того характеру Маніфестації надав та про її точне виконання подбав Український Конгресовий Комітет.

Не можна ще окремо не згадати про зовнішній вигляд Маніфестації, що з черги треба зарахувати у велике признання організаторам Маніфестації і її учасникам. Організатори цілком правильно пам'ятали, що це є американсько-українська маніфестація, точніше, що це є американська маніфестація в українській справі. І такою вона справді була і тому вона мала такий великий успіх. Україна тут була „тільки" головною проблемою **цілого** комплексу справ, що стоять сьогодні перед Америкою, американським урядом і американським народом, отже перед нами. Сцена була прикрашена американськими а між ними і українськими прапорами. Великий напис понад сценою: "Long live the freedom to all Mankind", **був** гаслом, що не міг викликати жодного пересуду, жодного застереження та під яким міг промвляти не тільки сенатор Злучених Держав, але який можна вважати моттом американської політики. Справа України була тільки там, де це було потрібно і це вийшло їй на ще більшу користь. Не можна поминути мовчанкою теж достойної поведінки публики, що вела себе найбільш гідно, що долоні складалися до оплесків тільки там, де це було потрібно. Все це разом робило якнайкраще враження та виставляло американським українцям якнайкраще свідоцтво і зробило справді велику прислугу українській справі. В такій атмосфері цілком не було дивно, як напр. сенатор Смит говорячи про українців, з якими йому доводилося зустрічатися в Европі, про їхню любов до своєї батьківщини та про їхні мрії хочби пішком вернутися у вільну Україну, був помітно схвильований, що передавалось теж на всіх учасників Маніфестації. Таких Маніфестацій Україні справді потрібно і під цим оглядом всі інші американсько-українські громади повинні взяти собі приклад з Нюарку.

Світове положення в оцінці Чорчила

Винстон Чорчил, премієр Великобританії під час другої світової війни, виголосив промову на з'їзді своєї Консервативної партії в Ландудно, у Валії, 9. жовтня. Цю промову схарактеризували **американські** кореспонденти як найсильнішу промову з усіх, які він виголосив після закінчення війни. Частина її відноситься до внутрішньої політики Англії, бо критикує теперішній соціялістичний уряд країни. Одначе промова, як цілість, звернула на себе увагу всього світу своїм ясним представленням комуністичної політики Советів.

„Наші уми приголомшені звітами з нашого відношення до Советів... Ми зустрінулися віч-на-віч зі смертельною ворожнечою і постійною агресією російського комуністичного уряду та його запроторених у тюрму сателітів... Асамблея Об'єднаних Держав, яка, як ми надіялись, мала бути світлим осередком світової безпеки, опісля світової співпраці, а вкінці і світового уряду, зведена тепер до арени, на якій кидають собі в обличчя обиди, закиди і взаємні обвинувачення **представники** могутніх націй і старинних держав на те, щоб мобілізувати прилюдну опінію й розпалювати пристрасті своїх народів. Все те обраховане на те, щоби підготовити населення — як нам здається — до невмолимо надходячої третьої світової війни" — оце вступні думки Чорчила, якими характеризуються й дальші його твердження. Він продовжував:

Большевицька Росія важко озброєна, а її збройні сили в Европі вже первищають спільні сили всіх західних держав. Америка збро[ї]ться на велику скалю. Появилися змагання відбудувати фронт для опору на Заході, а це у Франції й Голандії, під проводом і при допомозі Злучених Держав. Прогалина, яка тепер створилася між Західними демократіями й азійською комуністичною Росією, почала творитися вже під час війни, заки ще прийшло до перемоги над Гітлером.

„Ми є свідками зростаючої агресивности і злоби советського уряду і повної відсутности в нього доброї волі. Тепер щойно показуються наші помилки з недавньої минувшини. Нам не треба було забирати наших військ з Німеччини, доки ми не дійшли до лінії, на котрій мали зійтися всі алиянтські війська. Показується, що мудріше було дозволити британській армії зайняти Берлін, а американській армії зайняти Прагу, ніж дозволити забрати їх Советам, хоч західні держави могли були це зробити впродовж кількох годин.

Чорчил не робить закидів за це соціялістичному урядові, який тоді вже був при владі в Англії. Він каже, що це було неминуче, коли раз російські комуністи звернули свої інстинкти на завоювання й імперіялізм. Дивне тільки, що британський і американський народи так довго не могли зрозуміти, що тут ідеться про знищення свободи.

„Я не підтримую у вас помилкових надій на мирне наладнання справи з Росією. Можливо, що найдеться якась формула або якийсь штучний спасенний компроміс, що допоможе розв'язати справу. Проте основна небезпека і нехіть залишаться. Чотирнадцять осіб на Кремлі, які панують над близько триста мільйонами людських істот з такою самовільною владою в руках, якої не мав жодний цар від часів Івана Грозного, а які комуністичними методами втримують сьогодні під собою майже половину Европи, бояться так само приязни вільного цивілізованого світу, як боялись би теж і його ворожнечі".

Тому то ці люди у своїм інтересі і для рятування своєї шкіри не дозволяють на взаємні зв'язки й порозуміння з іншими людьми. Вони передусім бояться впливів вільного й демократичного життя, яке створилося в Західнім світі. Вони знають, що ці впливи могли б бути фатальними не тільки для їхніх ідеологічних теорій, але теж і для їхніх імперіялістичних забаганок, а ще більше для їхньої **диктаторської** влади.

Тому, зберігаючи терпеливість, не треба піддаватися злуді, що правлячі кола в Росії зміняться.

„Це моє переконання — а говорю про нього з жалем — що під теперішню пору єдина певна підстава миру і безпеки перед дійсною війною залежна від сили. Коли б не запас атомових бомб у посіданні Злучених Держав, то не було б жод-

(Докінчення на стор. 3-ій).

oHo.

В ЗАГІРНІЙ БАВАРІЇ

(Репортаж).

3)

Револьта мамони.

Від 10 години ранку тієї днини в західних зонах почалася безкровна, дводенна грошева революція. По таборах перед канцеляріями, по містах перед „Kartenstell"-ями довгими чергами пішов обмін грошей. Процедура коротка, але наслідки довготривалі: маєш 40 нових марок і — роби собі з ними (і зі старими марками) — що хочеш.

Перші наслідки революції відчувають наші футбольні змагання. Каса приймає за вступ „5 старих марок, або пів нової, або 1 американську цигарку, або 2 турецькі"...

Перед грою (вислід 2:2) провід „Чорногори" вручає нам гарний прапорець, а змагун — кожний свому віз-а-ві — дбайливо виготовлений, дедикований Альманах С. Т. „Чорногора".

Під знаком революції мамони, на розмовах проводимо вечір з гостинними господарями і, другого дня вранці, прощаємося з ними.

Перед відходом з табору довідуємося, що в Сомме-Казерне, рівночасно з нами, була Драматична Студія Гірняка, але через грошеву реформу відкликала п'єсу „Пошились у дурні" — і втікла. На душі робиться легше: слава Богу, ми не одинокі пошилися в дурні!...

Залізничний двірець — як вимер. Ще вчора наша експедиція творила промілі пасажирського складу поїзду; сьогодні нас кільканадцять осіб творили його 30—40 відс.(!). Скінчилося дарове баварське подорожування, коли за ціну квитка Зальцбурґ — Форальберґ можна було об'їхати всі три західні зони Німеччини й назад вернутися. Тепер штука — їздити!..

Повна і порожня каса.

Нема на світі зла, що не вийшло б у хосен. Навіть грошева реформа має свої добрі сторінки.

Мюнхенські трамваї й автобуси дістали **довоєнний** „Lebensraum". Ще вчора ладні знокавтувати жінок чоловіки, з передвоєнними формами пропускають їх першими і запрошують увійти (запрошувати сіти не потребують бо вільного місця доволі). Тільки понурий вигляд облич в усіх залишився той самий. На місце вчорашнього клопоту що дістати за старі гроші, прийшов новий — за що дістати те, чи те...

...Тієї днини зальцбурзькі усківці мали відпочинок на Фраймані, в гостинного С. К. „Довбуш". Автор цих рядків мусів їхати в Міттенвальд, до печері тамошнього „Лева", що прислав листа з печатками: „Так то й так, приїзджайте на змагання. Вся каса ваша". Тому, що умови звучали занадто гарно, нижче підписаний, узброєний 20 новими марками (звідки?.. А в Авґсбурзі УСК за що грав з „Чорногорою"?) — вибрався до Міттенвальду. На передостанній стації, Ґарміш - Партенкірхен, можна було оглядати прославлений зимовий олімпійський стадіон, зі скічнею і ствердити могутність... **редакторського** пера в рекламомахерів цієї Мекки зимових спортів.

Славний „Ґа-Па" своїм положенням і краєвидом нашому Славську, Яремчу, чи Криниці, може ходити по воду!...

З пересправ із майстром „Левом" не вийшло нічого тому, що господарі забагато давали, а гості замало вимагали (перші давали „всю касу", другі вимагали мінімум — на дорогу до австрійського кордону). Зате автор цих рядків міг звидіти Міттенвальд.

Міттенвальд: населення, фавна й метеорологія.

Казарми міттенвальдської „Єґер-Казерне" відрізані від світу горами: від близького Інсбруку сонце заступає могутній Карвендель — з другого боку пагорки льокального характеру. Тільки річка Ізар, що пливе за порогом казармів, лучить їх з містечком Міттенвальд, а там і з Мюнхеном.

„Єґер-Казерне" — чисто-український табір. Хто не вмістився сюди, живе в мішаних таборах „Піонір-Карезне" та „Лютензее". Під горою Карвендель знаходиться жидівський табір тієї самої назви.

Явна річ, що під назвою Міттенвальд розуміється „Єґер-Казерне". Мешканці цієї оселі найтиповіші ді-пі Баварії. Жваві, меткі, підприємчиві сини й доні різнородних українських паланок, справляють серед відлюдних чужих гір аж надто запроторене враження... У таборі 12 священиків і вчителів. Інфляція західних маґістрів має повне покриття в східних інженерах. Тут міститься Академія Тіловиховання (в міжчасі стала складовою частиною мюнхенського університету — прим. Ред.), звідси починають своє „хожденіє" мамаї Драматичної Студії Гірняка (театрального!). Тут міститься печера футбольних „левів" і одна з нор „Лиса Микити". В таборі „маються" понад 70 (словами: сімдесять) свиней і прочої „маржини". Німецький „Віртшафтсамт" зразу ворчав, але хто пхав би здорову голву в печеру львів?... У Міттенвальді автор цих рядків їв найсмачніші запроторені вареники, попиваючи чаєм з жовтим цукром (третя признака Баварії).

Чому не попивав славним баварським пивом (колись одна з головних признак Баварії)? Бо чай сильніший від пива. Славне баварське пиво тепер рідке — як міни його (німецьких) споживачів.

Проти непогоди хоронить міттенвальдців „гора-барометр „Веттерштайн" — значить, пора виходити на лови. Ролю політичного барометра повнить згаданий табір „Карвендель". Кажуть, що доки він стоїть — войни не буде...

(Дальше буде).

Не дозвольте ворогам плюгавити вашого українського імені! Допоможіть оборонити його і стояти на його сторожі! Вишліть негайно вашу добровільну доплату до передплати „Свободи"!

Що писала "Свобода" тому 40 років?

8. жовтня, 1908 р.

ВОРОГИ ГР. КАТОЛ. ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ В МОРАЛЬНІМ НАСВІТЛЕННІ.

Повищий наголовок це наголовок статті, в якій обговорюється підставу боротьби, яку почали гр. катол. священики „угро-руського" походження проти новоприбувшого еп. Стефана Сотера Ортинського. Стаття має річевий виклад і насвітлює погані відносини, які запанували між двома таборами, тобто між галицькими й карпато-українськими священиками, а з цим і між вірними. Боротьба прибрала такі розміри й ведеться на такий лад, що сама згадка про ню викликає прилюдну соблазнь. Тому, що „Свобода" стоїть беззастережно по стороні еп. Ортинського, в подиноких числах газети з того часу нема майже жодного іншого матеріялу, крім статей, новинок і дописів про цю справу.

ЩО МЕНІ РОБИТИ?

Такий допис містить Харлампій Черепаха з Шікаґо, порушуючи питання, що має робити робітник, коли йому скінчиться 60 літ життя. Він згадує про лист, написаний до „Шікаґо Дейлі Нюз", „поражаючий своєю простотою й трагічністю". Тодішні часи, це часи страшного безробіття в Америці і дописувач, згадуючи про лист, приходить до заключення, що единий вихід з положення... йти жебрати. Тоді ще не було суспільного забезпечення в Америці.

МІСЦЕВІ ВІСТІ.

В Оберн, Н. Й., засновано сестрицтво Преч. Діви Марії, як відділ У. Н. Союзу. Мітинг одворив о. Володимир Петрівський і перевів зібрання. — В Ембридж, у Пенсилвенії, основано читальню „Просвіти". Головою вибраний о. М. Данилович, секретарем Ю. Копацевич, касієром Т. Рудавський; бібліотекарем П. Середницький. — У Манчестер, Н. Г., відбудеться посвячення нової гр. катол. церкви на 18. жовтня. Повідомляє о. Ю. Левинський і Т. Налесник.

БЮСТ Т. ШЕВЧЕНКА ВИКОНАНИЙ В АМЕРИЦІ.

Перебуваючи під пору в Америці загально-звісний український різьбар Г. Кузневич з Галичини викінчив на днях погруддя Тараса Шевченка. За пару днів можна буде набути ці бюсти в робітні артиста в ґіпсових відливах. Погруддя високе на 16 цалів, отже надається для прикраси мешкань.

15. жовтня, 1908 р.

ВІСТІ З МІСЦЕВОГО ЖИТТЯ.

У Стейплетон, на Стейтен Айленд коло Ню Йорку, засновано бр. св. Михаїла, від. У. Н. Союзу, старанням Якова Дяка. На першім мітинґу вписалося 20 членів. — Тов. співацько-драматичне „Українська Муза" в Джерзі Сити приймає членів на кожній пробі, які відбуваються в середу й пятницю. — За уряд: А. Ґела, М. Келичава, Т. Яворський, Т. Пацала.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Як їх подають советські джерела).

АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПИНИ В КИЄВІ.

З Ленінграду, приїхамв до Киева колектив археологічної експедиції Академії Наук С. С. С. Р. До пляну робіт експедиції входять розкопини в кількох ділянках найстаршої частини Киева, в межах т.зв. „міста Володимира". Розкопинами минулих років на цій території вдалося відкрити руїни жител, знищених під час татарського розгрому Киева 1240 р. Під руїнами будинків виявлено численні різноманітні речі, які характеризують високу культуру Київської Руси до татарсько-монгольської навали. У глибших шарах були відкриті надзвичайно багаті гроби з IX—X століть, тобто з часів, коли на місці пізнішого „міста Володимира", існував ще стародавній київський некрополь.

Експедиція сподівається відкрити цього року не тільки нові житла але й руїни одного з князівських палаців домонгольського періоду. Після розкопин у Киеві експедиція проведе розвідку на території старовинного городища Заруб, де існувало місто, яке охороняло переправу через Дніпро в районі нинішнього Переяслава-Хмельницького.

У Киеві до складу ленінградської експедиції приеднано групу працівників Інституту Археології Академії Наук У. С. С. Р. і Центрального Історичного Музею України. Роботи експедиції цього року провадитимуться протягом трьох місяців.

Після розгрому українських археологічних інституцій, природно, тут усе робиться під ленінградським контролем.

САНІТАРНІ ЛІТАКИ В СЕЛАХ ПОЛІССЯ.

Як подає „Радянська Україна" обласна станція швидкої допомоги в Рівному, одержала кілька санітарних літаків для допомоги в разі наглих захворінь у далеких селах Полісся. Беручи до уваги жахливі санітарні умови ,в яких перебувають мільйони трудящих в С. С. С. Р., ясно, що тут ідеться про розрахований на зовнішній ефект пропагандивний жест.

І ДАЛІ БРАКУЄ РЕЧЕЙ ШИРОКОГО ВЖИТКУ.

Продукування речей широкого вжитку в СССР, а насамперед на Україні, далеко не задовольняє населення. Вироби, які з'являються на ринку, ні кількісно, ні якісно далі не відповідають попитові. Недавно нарада депутатів київської міськради перевірила стан випуску на підприемствах міста, зокрема на заводах і фабриках союзного та республіканського значення: цехи для випуску товарів широкого вжитку здебільшого занедбані, на багатьох підприемствах ще й досі не організували, а подекуди закрили наявні. Провину за такий стан складають на директорів заводів, керівників цехів, промкооперацію чи міську плянову комісію. Ніхто, однак, не наважується дошукуватися справжньої причини такого стану, яка лежить в цілій економічній системі СССР, спрямована насамперед на важку промисловість, важливу з військового погляду.

Відозва У. Т. Г. І.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ЕВРОПІ І ЗА ОКЕАНОМ

Український Технічно-Господарський Інститут — УТГІ (українська політехніка) стоїть перед загрозою перерви навчання, коли не на всіх, то на деяких своїх семестрах Авдиторного Сектора. —. Українське студентство, що почало чи закінчує на різних відділах УТГІ свої студії, може не завершити своєї освіти.

Чинність УТГІ — УГА, спрямована для ширення технічного й економічного знання й для підготовлення фахових інженерських кадрів й ведена більш як чверть століття, ізза нестачі матеріяльних засобів може перерватися.

Перед трьома роками УТГІ виемігрував з Чехії майже зруйнований. Але Спілка Професорів Української Господарської Академії (СПУГА) та Дирекції УТГІ, одержавши 28 червня 1945 дозвіл американської військової влади на продовження праці, за допомогою й великою співучастю професури з нової великоукраїнської й галицької еміґрації розбудувала УТГІ на п'ять факультетів з вісьма відділами, з навчальним персоналом, що перевищує сто осіб, та з студентством, що на початку минулого ак. року доходило до 900 осіб.

За роки 1945-1948 наслідки праці УТГІ виявилися: 1) На Науковім Секторі багатьма десятками наукових доповідей та виданням „Наукових Записок" 15 арк., що їх друк нині закінчується. 2) На Авдиторнім Секторі абсольвувало інженерів: агрономів: 57, лісівників 5, цивільного будівництва 1, хеміків 2, економістів 1, ветеринарних лікарів 2, магістрів фармації 23, разом 91. Одержало ступінь доктора 6 осіб. Студенти, що в 1945 р. вступили на перші семестри, дійшли вже до останнього року своїх високо-шкільних студій. Матуральні курси прослухали й закінчили 61 осіб. 3) На Секторі Позаочного навчання (за реґенсбурський період): студіювало 1940 студійників, з того на високошкільних студіях 244 осіб; наново видано 40 підручників. 4) На секторі фахових середніх шкіл та курсів було: 24 школи, 92 курсів, викладовців 415 студіювало разом біля 4,000 осіб, закінчило студії поверх 2,000 осіб.

УТГІ протягом трьох років існувало майже виключно на свої засоби, що походили з студентських такс та продажу виданих підручників. Допомога українських установ становила тільки незначну частину нашого прибуткового кошторису. За то з щедрим даром прийшов нам на поміч Фонд Допомоги Українців Канади, надіславши машинки до писання циклостілі, друкарські матеріяли та 100 керпакетів на підсилення фондів УТГІ. Але у деяких колах громадянства УТГІ, на жаль, не завжди находило і належне зрозуміння для своїх завдань та праці.

Нині прийшов четвертий акад. рік праці УТГІ в Німеччині — останній рік студій для тих, що розпочали їх в УТГІ на першому семестрі та для багатьох з тих, що вступили на старші семестри УТГІ з інших високих шкіл.

У попередні роки УТГІ спирався на свої власні організаційні сили, на жертвенність своєї професури та на активність студентства. Нині ми всі вживаемо зусиль, щоб затримати на далі існування УТГІ, продовжити нашу науково-педагогічну працю та до кінця виконати свої обов'язки перед студентством.

Але нині наша матеріяльна ситуація значно погіршилася і коли наші власні зусилля й можливості будуть невистачальні, а українське громадянство не посилить нас матеріяльно, то не виключена можливість перервання нашої праці. Головна причина цього погіршення матеріяльного стану стоїть у зв'язку з валютною реформою в Німеччині, що викликала заблькування значної частини нашої готівки, зменшення внесків від студентства та зменшення продажу наших видань.

Не тратимо надії на переборення труднощів, але не вважаемо себе в праві замовчати про нашу сучасну ситуацію перед громадянством, бо справу нашої школи й долі нашого студенства вважаемо за справу загально-національного значення, а не нашого приватного інтересу. Ця справа належить всій українській спільноті в Европі й за Океаном і вона мусить про цю справу знати.

За Управу СПУГА і Ректорта та Сенат УТГІ: проф. д-р Б. Іваницький, проф. В. Доманицький, проф. інж. М. Зайцев, проф. інж. Р. Димінський, проф. Л. Шрамченко, проф. С. Комарецький, проф. д-р І. Драбатий, проф. д-р І. Розгін, проф. д-р Е. Вертипорох.

СВІТОВЕ ПОЛОЖЕННЯ В ОЦІНЦІ ЧОРЧИЛА

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ного способу стримати поневолення Західної Европи комуністичними затіями, підтримуваними російською армією, а втримуваними політичною поліцією".

Свою техніку виказали Совети в повній наготі в Чехії. Усіх людей з харктером і особистою вартістю в кожній ділянці життя — від простого робітника аж до університетського професора — Совети, як це вони кажуть у їхнім диким жаргоні „ліквідують". Це на те, щоб зробити решту людей безсильними супроти цілої маси комуністичних комісарів і урядовців. Все те діеться на наших очах так само, як нам сказав був колись Гітлер у своїм творі „Майн Кампф". Коли б Америка згодилася знищити запас своїх атомових бомб, то вона стала б винуватою в мордуванні людської свободи і в своїм власнім самогубстві.

Перешкодою цілковитого поневолення Европи збоку комуністів стоїть на заваді тільки атомова бомба в посіданні Америки. Коли Совети хочуть запевнити світ, що вони не надужиють бомби, вони повинні зробити це не словами, а ділами.

Отже: хай вони насамперед відійдуть до своїх кордонів за лінію Курзона; хай випустять мільйони німецьких і японських полонених; хай звільнять Австрію й Німеччину від дальшого поневолення; хай знесуть бльокаду Берліна; хай перестануть переводити свої комуністичні махінації на Маляях, в Індонезії, Кореї й Китаю, а найважливіше, хай відкриють кордони своеї держави для свобідного подорожування одиниць і втримування зв'язків з людством; хай вони дадуть можність іншим дихати свобідно і хай свобідно віддихають самі".

Чорчил сказав ще, що є безглуздістю дальше засуджувати на смерть колишніх німецьких генералів і закінчив промову зазивом до приспішення об'єднання західних країн.

Усі ці думки самі собою не є ніякою новістю. Проте, вони, висловлені цим одним з найбільших державних мужів світової історії, мають своє окреме значення не тільки для ствердження фактів, але й для дальшого розвитку подій.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 6.

Відділ:		Жертва:
5	Василь Періг	$ 5.00
45	Dr. Emil L. Harasym	5.00
97	Василь Бродський	5.00
150	Яремій Ілія	5.00
152	М. Шумейко	5.00
161	Йосиф Литвин	5.00
237	Nicholas Bronecke	5.00
266	Василь Труфин	5.00
361	Угорчак Семен	5.00
361	Михаїл Макарчук	5.00
361	Григорій і Катерина Яцишин	5.00
369	Стефан Новацький	5.00
369	Bohonos Joseph (1948-1949)	5.00
	Анна Климків	4.00
241	Andrew Susla	4.00
	о. Володимир Пашковський	3,50
	Филипина Бородієвич	3.00
38	Andrushko Stephen	3.00
42	Филип Ґулька	3.00
142	Dmytro Fortuna	3.00
181	Іван Н. Шевчук	3.00
266	Ева Фидишин	3.00
315	Осип Білоган	3.00
325	Д. Висоцький	3,00
330	Joseph Tumski	3.00
358	Sophie Adamovitz	3.00
361	Іван Дерев'яний	3.00
375	Олександер Бережницький	3.00
433	Стефан Бемко	3.00
	Harry Wlas	2,00
	Дмитро Мединський	2.00
	Микола Гнатюк	2.00
	George Poloziak (передплатник)	2.00
8	Shymansky Nikolas	2.00
20	Theodore Babiak	2.00
38	Григорій Балишак	2.00
45	Elias Manchur	2.00
45	Mathew Lew	2.00
54	O. Mykytiuch	2.00
57	Бартоломей Жмуд	2.00
81	Semanuk Jakym	2.00
86	Yankiw Leo	2.00
94	Богдан Атаманець	2.00
94	Wasyl Levicki	2,00
99	Михаїл Балко	2.00
118	Стефан Мельник	2.00

Відділ:		Жертва:
124	Гринько Патрайко	2.00
127	Sudyn Peter	2.00
130	Володюк Дмитро	2.00
137	Zahaczewski Zachary	2.00
137	Василь Боднарський	2.00
139	Іван Чайка	2.00
142	Pohranychny Stephen	2.00
147	Michael Rod	2.00
147	Фартух Петро	2.00
150	Іван Мартенук	2.00
163	Григорій Шиманський	2.00
168	Никола Стек	2.00
182	Іван Коваль	2.00
182	Григорій Яськів	2.00
183	Michael Wichorek	2.00
189	Іван Банах	2.00
195	Andrew Astrab	2.00
200	Maria Iwanuszko	2.00
210	Theodore Davidow	2.00
211	Григорій Райнгардт	2.00
220	Daniel Kostyk	2.00
221	Joseph Chajkowsky	2.00
221	Василь Дубик	2.00
239	John Lanik	2.00
245	Мих. Скалоцький	2.00
253	Makary Pukish	2.00
255	Leshko Buliy	2.00
266	Юрій Грицай	2.00
266	Ігнатій Бабак	2.00
266	Іван Макаровський	2,00
266	Варшона Юліян	2.00
271	Тома Чех	2.00
288	Perih Alex	2.00
312	Anna Bilecki	2.00
319	Jacob Sawchuk	2.00
327	Т. Багрій	2.00
327	В. Якимець	2.00
327	А. Сеник	2.00
327	М. Кирич	2.00
327	І. Душенчук	2.00
327	А. Душенчук	2.00
357	Андрій Возьний	2,00
361	Павло і Анастазія Процанин	2.00
386	John Lysohir	2.00
	Йосиф Бринґелевич	1.00
211	Krywy Anthony	1.00
327	Д. Домитришин	1.00
327	Й. Душенчук	1.00

ЧОРЧИЛ В БРЮСЕЛЬ

Брюсель, Бельгія, 14 жовтня. Британський премієр з часів війни, Винстон Чорчил, приїжджає сьогодні на чотироденні відвідини до столиці Бельгії. Він буде приватним гостем бельгійського реґента, принца Карла.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Десятиліття Українсько-Американського Клюбу.

Дня 30 жовтня 1938 року засновано в Шікаго Українсько-Американський Клюб. Тих десять років минуло як десять тижнів. Хочу з цеї нагоди написати кілька слів про цей Клюб.

В дні 30 жовтня 1938 року зійшлася до чужої хати мала горстка людей, старших громадян: С. Баняківський, І. Левтюк, Н. Подвайцятрик, П. Лучків, П. Гудзей, Й. Саєк, Д. Атаманець, І. Шкраба, М. Поляк, Д. Заболоцький, В. Гриньків, Й. Попіль. Їх бажанням було заснувати культурно-освітнє товариство й згуртувати в ньому якнайбільше громадян, щоб поглибити між собою і другими знання про минуле й сучасне України, а теж помагати морально й матеріяльно визвольним змаганням українського народу. Але так склалось, що як тільки Клюб зачав поширювати свою працю, вибухла друга світова війна, яка припинила не один культурний розмах у нашому українсько - американському житті. Проте і тоді виголошувано час від часу на місячних сходинах різні реферати. Для більших імпрез бракувало відповідних сил. Клюб, маючи всього 60 членів, не міг своєю жертвенністю осягнути дуже багато, але проте жертвував за час свого існування на різні народні потреби, школу, церкву, Червоний Хрест, суму $1,843.83. Тепер рішено вислати відповідні суми до наших центральних установ, а це Зл. У.А.Д.Комітету та до Українського Конгресового Комітету. Рішено теж повести збірку одягу для скитальців і вислати через „Лігу" в Шікаго.

Клюб забажав теж мати свою хату. Трапилась добра нагода і куплено триповерховий дім за $20,000 під числом 2234 В. Шікаго евня. Більшу частину вже сплачено. Річницю відсвяткує Клюб величавим бенкетом і балем у Домі У.Н.Союзу, про що оголоситься в газеті й по радіо.

Віримо, що тепер прибуде до Клюбу більше „свіжої крови", а друге десятиліття виявить куди ширшу діяльність, що дай Боже.

Член Клюбу.

БОСТОН, МАСС.

Окружні збори відділів У. Н. Союзу.

Дня 19. вересня відбулися перші того рода Збори відділів стейту Масачесетс, і Ню Гемшир.

Збори відкрив гол. радний У.Н.Союзу, М. Давискиба. Привитавши приявних представників і членів У.Н.Союзу, він пояснив ціль зборів, опісля прочитав числа відділів, котрі мали прислати своїх представників. Виявилося, що більшість відділів послухали заклику і прислали делегатів. Отсі відділи прислали своїх урядників і бувших делегатів: 52, 122, 150, 199, 207, 238, 253, 374 і 178. Тільки три відділи не прислали своїх відпоручників.

Першим бесідником у справах УНСоюзу покликано п. Д. Галичина, гол. секретаря УН Союзу. У своїй довшій промові він промовець з'ясував приявним подрібно ріст УНСоюзу від його початку аж до нинішних часів. Говорив, які то Союз мав труднощі і перешкоди, заки він міг стати такою сильною українською запомоговою організацією, якою він являється нині. Це сталося — говорив бесідник — що в Союзі ніколи не бракувало людей з посвятою для ідеї.

За прикладом провідних союзових робітників кожний свідомий українець іде за голосом свого сумління і вступає в ряди Союзу. Таким чином Союз начислює вже понад пятдесять тисяч членів та має понад десять мільйонів майна.

Це ще не значить, що для нас досить. Ні! — каже наш дорогий бесідник — і порівнав скільки є українців в Америці і Канаді, що їх є понад мільйон душ, отже є ще кого організувати, бо навіть десятої частини з них нема в Союзі ані в інших українських запомогових організаціях. Деякі йдуть до комерційних асекураційних компаній, одначе жодна компанія не заступить того, що УНСоюз, жодна компанія одного цента не дала на українські сироти, вдови, старців, школи, скитальників, на визвольну акцію, а УНСоюз все сповнив свій обовязок на сто процентів. Отже українці живучі в Америці, хай сповнять свій обов'язок і вступлять в ряди УНСоюзу.

До Союзу можуть тепер приступити свіжі люди, а найближча наша ціль повинна бути стільшити число членів УН Союзу до сто тисяч.

Дальше п. Галичин, вияснив приявним оцінку грамот Союзу і асекураційних компаній і показалось, що Союз є найкраще провадженна асекураційна установа та більше має резерви в грошах, ніж комерційно-асекураційні компанії.

Другим бесідником був наш окружний організатор, А. Маланчук. У своїй довшій промові він вияснив приявним, на прикладах, припадки, які йому, як організаторові приходиться стрічати серед наших людей, що нераз треба дуже довго переконувати наших таки українців, що вони вступали до УНСоюзу. Говорив, що старше покоління нераз винне, що своїх дітей і себе не вписали до Союзу. Бувають випадки, що хтось з молодого покоління хоче вписатись до Союзу, але на жаль, старші їх відмовляють. Говорив, як чужі розуміють таку організацію як Союз, понад котру нема дешевшого обезпечення.

Опісля були запити, від приявних делегатів і приявних членів Союзу, на які п. Галичин давав точні і вдоволяючі відповіді. По вичерпанні справ, предсідник зборів, М. Давискиба, в кількох словах накликав союзовців з округа стейтів Масачусетс і Ню Гемшир, щоб наша округа перевищила свою квоту; щоб кожний відділ взявся до праці з п. Маланчуком, а він допоможе кожному відділові, довершити свої квоти. На кінець подякував всім приявним за численну участь, хоч декотрим треба було їхати більше як сто миль. На слідуючий рік ми всі спільно в нашій окрузі відсвяткуємо велике свято, 55-літнього існування УНСоюзу.

М. Давискиба.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Праця Переселенчого Осередку міста Филаделфії.

Справа переселення українських скитальців до Америки є під цю пору найважнішою, тому і не диво, що набирає щораз більшого розмаху під проводом ЗУАДКомітету.

По ріжних громадах і містах творяться переселенчі осередки, які ведуть підготовку розміщення нових еміґрантів на мешкання і працю.

Такий переселенчий осередок повстав в Филаделфії зараз по ухваленню закону про допущення скитальців до Америки. В склад його ввійшли провідні люди нашої громади, а також і нові імігранти, які виказали багато доброї волі і охоти до співпраці, щоби допомогти тим, які ще остали по тамтім боці.

Згідно з постановою зборів представників филаделфійських організацій на розміщення 2,000 скитальців в Филаделфії й околиці, рішено скликати збори по всіх дооколичних громадах, щоб добути якнайбільше заяв.

Перші такі збори відбулись в Честер в обох Народних Домах, які увінчались успіхом. В полудневій частині 4 і Ворд вул. п. Пастушок і п. Сорока зголосились з пропозиціями на розміщення около 200 осіб.

В східній частині Честер громадяни на зборах також з місця зголосили мешкання для 56 осіб, а деякі також і працю. Вибраний Комітет, до якого ввійшли знані з праці Союзові, має повести дальшу працю за збиранням заяв. П. Левицький обіцяв нотаризувати всі заяви даром. Треба признати, що Честерці поставились до цеї справи з великим зрозумінням. Сподіємось, що нові іміґранти оцінять цю працю Союзових членів і вступлять в їх ряди.

Дальші збори відбулись в Милвил, де зібрано біля 40 заяв, а в Брістол є вигляди на розміщення біля 300 осіб, на фармах, яких власниками є неукраїнці.

З дотеперішних спроб видно, що є великі можливості розміщення скитальців, але треба тільки багато праці.

Коли б хто з ґромадян м. Филаделфії хотів виповнити заяви на візд скитальців, або дістати які інформації, може зайти кождого вечора від години 7-ої до 9:30 до Клюбу 847 Н. Френклин вулиця. Там буде їх уділяти представник переселенчого осередку.

Громади, які хотіли б скликати у себе збори в справі спровадження скитальців, повинні голоситись сейчас до ЗУАДКомітету, пишучи на адресу: P. O. Box 1661, а він вишле туди референта.

Даючи цей короткий звіт, звертаюсь до всіх українців, щоби виконали свій національний і християнський обвязок. Хай кожний подасть руку хоч одній особі! Поможім нашим рідним сюди дістатись.

Всі заяви на працю або мешкання висилайте через наш ЗУАДКомітет, а тоді будете певні, що з них скористають українці.

За Переселенчий Осередок:

Олена Штогрин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТАВНТОН, МАСС. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122, подає до відома членам і членицям, місцевим і позамісцевим, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. жовтня, в годині 2:30 пополудні, в Тов. Галі, 14 Мейпл Еве. Просимо прийти на означений час, бо буде кілька важних справ до полагодження. — а уряд: М. Попович, предс.; Х. Салата, кас.; К. Студинський, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will held Sunday, Oct. 17, 1948 at 1903 W. 51st St. at 2 P. M. — P. Trusiak, Sec'y.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 17. жовтня, в годині 12:30 в полудне, в гали парафіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитися на збори бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. жовтня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на час. — І. Савчак, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 16. жовтня, в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6:30. Просимо усіх членів прийти на збори, сплатити свої місячні вкладки та відібрати чеки за дивіденду. — Уряд.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбдууться в суботу, 16-го жовтня, під ч. 237 Говп Еве. в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти точно в 7. годині ввечір. — За уряд: М. Припхан, рек. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 17. жовтня, в годині 2. пополудні, в сали Клюбу, 13 Вашингтон ул. — За комітет: Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

СКРІПІТЬ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС В ОБОРОНІ УКРАЇНИ!, ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ВАШУ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ"!

Похорон лютенанта Американської Армії

Івана Л. Заблоцького

що погиб у війні на европейському фронті в другій світовій війні, а тлінні останки щойно привезено до Америки, відбудеться в БРУКЛИНІ, Н. Й., в

СУБОТУ, дня 16-го ЖОВТНЯ 1948

о годині 10. рано

з погребового заведення, 213 Бндфорд Евеню.

(Покійний є сином Стефана Заблоцького, бувшого головного радного У. Н. Союзу).

Похоронні Богослуження відслужить о. Монсіньор Антін Лотович в українській греко-католицькій церкві Сошествія св. Духа в Бруклині.

ТАРЗАН, ч. 1950. Тарзан у турботах.

Коли настала ніч, Тарзан підповз до табору ватаги.

Він виждав, аж усі поснули й тоді зайшов до табору. Він перешукав кожне шатро наче кіт.

Одначе не найшов жодного сліду цінного мішка. Коли вже мав виходити...

...він зустрінувся з дулом револьвера.